

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas lietuvių kalba	Dalyko (modulio) pavadinimas anglų kalba	Kodas
Psichologiniai asmens finansinių sprendimų ypatumai	Psychological peculiarities of person's financial decisions	

Anotacija

Asmeniniai finansai – tai kasdieniai sprendimai apie vartojimą, taupymą, investavimą ir ateitį. Įvaldę šią kompetenciją, galėsite ne tik sau atsakyti, bet ir draugams patarti, kaip augant infliacijai išsaugoti pinigų perkamąją galią? Ar verta taupyti? Ar apsimoka skolintis? Kur investuoti?

Daugelis finansų teorijų nagrinėja racionalius vartotojus ir investuotojus, tačiau nūdienos įvykiai (ekonominės krizės, pandemijos ir karantinai, karas) kreipia dėmesį į emocijomis paremtus sprendimus, finansinę elgseną. Tai psichologijos ir finansų mokslų sankirta, kurioje psichologijos žinios leidžia atsakyti į klausimus, kodėl vieni geba sutaupyti, o kiti nuolat skolinasi? Ar įmanoma nepasiduoti impulsui pirkti? Kodėl būdami maštančiomis būtybėmis priimame neracionalius sprendimus? Ir ar galima tai pakeisti?

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Ieva Bužienė Kitas (-i): doc. dr. Irena Žukauskaitė	Verslo mokykla Filosofijos fakultetas Psichologijos institutas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	Bendrujų universitetinių studijų

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė, nuotolinė.	Rudens ar pavasario semestrai	Lietuvių

Reikalavimai studijuojančiajam

Išankstiniai reikalavimai: -	Greutiniai reikalavimai (jei yra): -
-------------------------------------	---

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	48	82

Dalyko (modulio) tikslas

Modulio tikslas – suteikti studentams psichologinių ir finansinių žinių, kritinio ir analitinio mąstymo pagalbą ugdyti jų:

- finansinę atsakomybę,
- gebėjimus vertinti ekonominius procesus ir instrumentus,
- gebėjimus identifikuoti rizikas bei priimti finansinius sprendimus, tinkamai įvertinant jų pasekmes.

Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
- Studentas gebės įvertinti savo ir kitų asmenų nuostatas, finansinius įpročius bei socialinės aplinkos veiksnius, darančius įtaką finansiniams sprendimams ir parinks tinkamiausius sąveikos būdus siekiant tikslų	Paskaitos, iššūkiams grįstas/probleminis dėstymas. Projektinis darbas.	Egzaminas (Projektinio darbo parengimas ir pristatymas).
- Studentas gebės įvertinti savo priimamų sprendimų finansinę naudą ar nuostolius	Paskaitų metu sprendžiami uždaviniai. Projektinis darbas.	
- Studentas gebės analizuoti ekonominius ir finansinius procesus bei kritiškai vertinti inovatyvias finansines priemones	Paskaitos, iššūkiams grįstas/probleminis dėstymas. Projektinis darbas.	

- Studentas gebės identifikuoti finansines rizikas ir įvertinti susijusias pasekmes, ir jei reikia, mokės imtis prevencinių priemonių	Paskaitos, Projektinis darbas.	
- Studentas gebės taikyti skirtingas technikas, leidžiančias minimizuoti neracionalių finansinių sprendimų pasekmes	Paskaitos, Projektinis darbas.	

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratimai	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1. Įvadas. Asmeninių finansų koncepcija ir psichologinių žinių finansiniams sprendimams priimti svarba	2		1				3	4	Privalomos ir papildomos literatūros skaitymas. <i>Madura J. (2020) 1. Overview of a Financial Plan</i>
2. Ekonominiai ir finansiniai procesai, jų ryšys ir pasekmės asmens finansams.	2		1				3	4	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti. Privalomos ir papildomos literatūros skaitymas. <i>Mishkin F.S. (2018) PART VI International Finance and monetary policy</i>
3. Kognityviniai finansinių sprendimų veiksniai. Faktinis informacinis laukas ir jo interpretavimas	2		1				3	3	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti.
4. Pinigų srautai, jų analizė. Pinigų srautų valdymo sprendimai. Išlaidų analizė ir vertinimas. Išlaidų optimizavimo galimybės ir iššūkiai.	2		1				3	4	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti. Individualus uždavinių sprendimas. Privalomos ir papildomos literatūros skaitymas. <i>Madura J. (2020) PART 1. Tools for financial planning [2]</i>
5. Emociniai finansinių sprendimų veiksniai. Emocinių sprendimų pasekmės individui, organizacijoms, visuomenei.	2		1				3	3	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti.
6. Taupymas ir investavimas. Sprendimų priėmimo kriterijai. Finansų rinkos ir inovatyvūs finansiniai instrumentai. Investicijos pensijų kaupimui.	2		1				3	4	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti. Privalomos ir papildomos literatūros skaitymas. <i>Madura J. (2020) PART 5 Personal investing</i> <i>Jurevičienė, D (2015) 121–147 p.</i> <i>Chishti, S., Barberis, J. (2016) 13-34 p.; 88-131 p.</i> <i>Mishkin F.S. (2018) PART II Financila markets</i> <i>Madura J. (2020) PART 6: RETIREMENT AND ESTATE PLANNING</i> <i>Jurevičienė, D (2015) 148–187 p.</i>

7. Socialiniai finansinių sprendimų veiksniai. Atsakomybės pasidalijimas. Socialiniai paremtų sprendimų kaina ir poveikis aplinkiniams	2		1			3	3	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti.
8. Kreditavimas. Poreikio pagrindimas. Galimybių įvertinimas. Priemonės ir kredito davėjo tinkamas pasirinkimas. Kredito ciklas. Kredito analizė.	2		1			3	4	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti. Privalomos ir papildomos literatūros skaitymas. <i>Madura J. (2020) PART 3. Personal financing</i> <i>Jurevičienė, D (2015) 98–104 p.</i>
9. Moraliniai finansinių sprendimų veiksniai. Legalumo, etiškumo, socialinės atsakomybės problematika.	2		1			3	3	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti.
10. Rizikos valdymas. Draudimo instrumentai ir jų pasirinkimo galimybės. Finansų rinkos draudimo (angl. hedge) fondai	2		1			3	4	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti. Privalomos ir papildomos literatūros skaitymas. <i>Madura J. (2020) PART 4: Protecting your wealth</i>
11. Rizikingo finansinio elgesio prevencija	4		2			6	20	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti.
12. Biudžeto sudarymo metodikos ir praktikos. Planavimas ir modeliavimas. Prielaidų kėlimas ir aplinkybių pasirinkimas	2		1			3	9	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti. Individualus uždavinių sprendimas. Privalomos ir papildomos literatūros skaitymas. <i>Madura J. (2020) PART 1. Tools for financial planning</i>
13. Naudos ir nuostolių vertinimo metodai.	2		1			3	8	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti. Individualus uždavinių sprendimas. Privalomos ir papildomos literatūros skaitymas. <i>Madura J. (2020) PART 1. Tools for financial planning</i>
14. Asmenybės teorijų taikymas finansų valdyme	4		2			6	9	Grupinės užduotys projektiniam darbui atlikti.
Iš viso	32		16			48	82	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Projektinio darbo tarpinis pristatymas	20	Semestro metu	Grupėje suderinta tema rengiamas projektinis darbas (nagrinėjamas iššūkis, parinktas iš asmeninių finansų konteksto), ieškomos sprendimo alternatyvos, vertinamos, parenkama geriausia/optimaliausia. Projekto metu grupėje nustatomas vyraujantis asmenybės tipas. Grupė nagrinėja kito nei nustatyta asmenybės tipo sprendimus pasirinktame iššūkyje. Pateikiamas tarpinis problemos pristatymas, kurio vertinimo kriterijai:

			<p>Kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Padarytų prielaidų teisingumas ir ar pagrįstumas; 2) Asmenybės tipo įvertinimas ir pasirinkimas; 3) Pristatymo originalumas ir išsamumas. <p>Vertinimo skalė:</p> <p>10 balų – puikiai padarytos prielaidos, pateikti teisingumą pagrindžiantys įrodymai; teisingai nustatyti asmenybės tipai, įvertintas vyraujantis ir pasirinktas kitas; pristatymas parengtas išsamiai ir originaliai.</p> <p>9 balai – labai gerai padarytos prielaidos, pateikti daliniai teisingumą pagrindžiantys įrodymai; teisingai nustatyti asmenybės tipai, įvertintas vyraujantis ir pasirinktas kitas; pristatymas parengtas išsamiai ir originaliai.</p> <p>8 balai – gerai padarytos prielaidos, pateikti daliniai teisingumą pagrindžiantys įrodymai; teisingai nustatyti asmenybės tipai, įvertintas vyraujantis ir pasirinktas kitas; pristatymas neišsamus, tačiau originalus.</p> <p>7 balai – vidutiniškai padarytos prielaidos, pateikti daliniai teisingumą pagrindžiantys įrodymai; teisingai nustatyti asmenybės tipai, neįvertintas vyraujantis ir nepasirinktas kitas; pristatymas neišsamus, tačiau originalus.</p> <p>6 balai – patenkinamai padarytos prielaidos, nepateikti teisingumą pagrindžiantys įrodymai; neteisingai nustatyti asmenybės tipai, neįvertintas vyraujantis ir nepasirinktas kitas; pristatymas neišsamus ir neoriginalus.</p> <p>5 balai – silpnai padarytos prielaidos, nepateikti teisingumą pagrindžiantys įrodymai; neteisingai nustatyti asmenybės tipai, neįvertintas vyraujantis ir nepasirinktas kitas; pristatymas neišsamus ir neoriginalus.</p> <p>0 balų – nepateiktas projekto pristatymas.</p>
Egzaminas (projektinio darbo rengimas ir pristatymas)	80	Egzaminų laikymo laikotarpiu	<p>Grupėje suderinta tema rengiamas projektinis darbas (nagrinėjamas iššūkis, parinktas iš asmeninių finansų konteksto), ieškomos sprendimo alternatyvos, vertinamos, parenkama geriausia/optimaliausia. Projekto metu grupėje nustatomas vyraujantis asmenybės tipas. Grupė nagrinėja kito nei nustatyta asmenybės tipo sprendimus pasirinktame iššūkyje.</p> <p>Projektinis darbas parengiamas raštu, pateikiant skaičiavimus. Projektinis darbas pristatomas.</p> <p>Kriterijai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Atliktų skaičiavimų teisingumas; 2) Priimtų sprendimų atitikmuo pasirinktam asmenybės tipui; 3) Pasirinkimo argumentacija; 4) Pristatymo originalumas ir išsamumas. <p>Parengtas bet nepristatytas projektinis darbas nevertinamas.</p> <p>Vertinimo skalė:</p> <p>10 balų –atlikti skaičiavimai teisingi; priimti sprendimai atitinka pasirinktą asmenybės tipą; alternatyvos įvertintos ir pasirinkimas argumentuotai</p>

			<p>pagrįstas; pristatymas parengtas išsamiai ir originaliai.</p> <p>9 balai –atlikti skaičiavimai teisingi arba yra rezultato nekeičiančių neesminių klaidų; priimti sprendimai atitinka pasirinktą asmenybės tipą; alternatyvos įvertintos ir pasirinkimas argumentuotai pagrįstas; pristatymas parengtas išsamiai ir originaliai.</p> <p>8 balai –atlikti skaičiavimai teisingi arba yra rezultato nekeičiančių neesminių klaidų; priimti sprendimai atitinka pasirinktą asmenybės tipą; alternatyvos įvertintos, tačiau pasirinkimas argumentuotai nepagrįstas; pristatymas neišsamus, tačiau originalus.</p> <p>7 balai – atlikti skaičiavimai turi klaidų; priimti sprendimai iš dalies atitinka pasirinktą asmenybės tipą; alternatyvos įvertintos, tačiau pasirinkimas argumentuotai nepagrįstas; pristatymas neišsamus, tačiau originalus.</p> <p>6 balai –atlikti skaičiavimai turi klaidų; priimti sprendimai neatitinka pasirinkto asmenybės tipo; alternatyvos įvertintos, tačiau pasirinkimas argumentuotai nepagrįstas; pristatymas neišsamus ir neoriginalus.</p> <p>5 balai –atlikti skaičiavimai turi esminių klaidų; priimti sprendimai neatitinka pasirinkto asmenybės tipo; alternatyvos įvertintos, tačiau pasirinkimas argumentuotai nepagrįstas; pristatymas neišsamus ir neoriginalus.</p> <p>0 balų – nepateiktas projekto pristatymas.</p>
--	--	--	--

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla	Prieiga internete ar VU bibliotekoje
Privalomoji literatūra					
Madura, J.	2020	Personal Finance	7th Edition	Pearson	MKIC Ekonomikos skaitykla
Mishkin, F. S.	2018	The Economics of Money, Banking, and Financial Markets	12th Edition Global Edition	Pearson	MKIC Ekonomikos skaitykla
Chishti, S., Barberis, J.	2016	The FinTech Book		Wiley	MKIC Ekonomikos skaitykla
Jurevičienė, D.	2015	Asmeninių finansų pagrindai		Vilnius: Technika	MKIC Ekonomikos skaitykla
Housel M.	2022	Pinigų psichologija: amžinos pamokos apie turtą, godumą ir laimę		Kita perspektyva	MKIC
Furnham A.	2014	The New Psychology of money		Routledge	VU bibliotekoje el. versija
Papildoma literatūra					
Kapoor J., Dlabay L., Hughes R.J., Hart M.	2020	Personal Finance	13th Edition	Mc Graw Hill	
Maison, D.	2019	The psychology of financial consumer behavior.		Springer Nature	
Billingsley R., Gitman, L.J., Joehnk M.D.	2020	Personal Financial Planning	15th Edition	Cengage Learning	
Keown A.J.	2022	Personal Finance	9th Edition	Pearson	

Petitt B.S., Pinto J.E., Pirie W.L.	2019	Fixed Income analysis	4 th edition	Wiley	
Laidi A.	2008	Currency Trading and Intermarket Analysis	1 st edition	Wiley	
H. Kent Baker, Greg Filbeck, Jeffrey H. Harris	2018	Commodities Markets, Performance, and Strategies		Oxford Universit y Press	
H. Kent Baker, Greg Filbeck, Andrew C. Spieler	2019	Debt Markets and Investments		Oxford Universit y Press	
Massie H.	2006	Financial DNA: Discovering Your Unique Financial Personality for a Quality Life		Wiley	